

Liikenne- ja viestintäministeriö  
kirjaamo.lvm@gov.fi

Viite: Lausuntopyyntö 13.4.2022, VN/11312/2022

EPL/76/03.07.02/2022

### **Etelä-Pohjanmaan liiton lausunto: Arviomuistio maanteiden toiminnallisen luokituksen päivityksestä**

Liikenne- ja viestintäministeriö on laatinut arviomuistion maanteiden toiminnallisen luokituksen päivityksestä ja pyytää siihen lausuntoja Lausuntopalvelun kautta. Lausuntoja pyydetään erityisesti kahteen kysymykseen: Olisiko tiesuunnitelma asianmukainen tapa päättää maantien toiminnallisesta luokasta? Mitä mieltä olette esitetystä suunnitelmasta toiminnallisen luokituksen päivityksen toteuttamiseksi?

---

Maantiet on 1990-luvulta alkaen jaettu toiminnallisiin luokkiin, mikä on ohjannut ties-tön kunnossapitoa, tiesuunnittelua, maankäytön suunnittelua ja opastusta. Toiminnal-linen luokitus kertoo tien roolista ja siitä, minkälainen merkitys tiellä on liikenteen vä-littäjänä ja alueiden yhdistäjänä. Maantiet luokitellaan tien liikenteellisen merkityksen perusteella valtateihin, kantateihin, seututeihin ja yhdysteihin.

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää arviomuistiossa, että asetuksen sijaan maantei-den toiminnallisista luokista päätettäisiin tiesuunnitelmien hyväksymisen yhteydessä. Muistiossa ehdotetaan lisäksi, että nykyisten maanteiden toiminnallisten luokkien muutostarpeita selvittäisiin maakuntien liikennejärjestelmätyössä. Sen pohjalta val-misteltaisiin valtakunnalliset linjaukset maanteiden toiminnallisen luokituksen muutos-tarpeista ja kriteereistä.

Maanteiden toiminnallisen luokituksen päivittäminen on yksi valtakunnallisen liikenne-järjestelmäsuunnitelman (Liikenne 12) toimenpiteistä.

#### Olisiko tiesuunnitelma asianmukainen tapa päättää maantien toiminnallisesta luokasta?

Arviomuistion mukaan nykyistä luokituskäytäntöä (luokitusmuutos käsitellään hallin-topäätöksenä) tulisi muuttaa siten, että toiminnallinen luokka päätettäisiin tiesuunni-telmassa. Ministeriö perustelee esitystään sillä, että hallintopäätösten käyttöä halu-taan uuden perustuslain aikana tämän tyyppisissä asioissa välttää. Oikeampi tapa olisi joko laatia tiesuunnitelma tai säätää asiasta laki tai asetus.

Tiesuunnitelman käyttöä luokitusmuutoksissa perustellaan asianosaisten mahdollisuu-della osallistua päätöksentekoon. Muutos on lähtökohtaisesti hyvä. Tieluokituksen muutos tiesuunnitelmalla, mikäli sellaiseen päädytään, tulisi kuitenkin rajata

merkitykseltään ja laajuudeltaan vähäisiin kohteisiin. Laajemmissa tieluokituksen muutoksissa tulisi harkita vähintään asetustasoista menettelyä, jotta muutosten laajempi, valtakunnallinen merkitys tulee riittävällä tasolla selvitettyä. Laki- tai asetustasolla luokitukselta ja tieverkosta säätämisen tarve vähenee, mikäli luokituksen perusteet kirjataan selkeästi esimerkiksi maantielakiin tai -asetukseen. Teknisesti muutokset voidaan toteuttaa tiesuunnitelmien kautta.

Viime vuosina on käytäntönä ollut, että ns. valtion teitä on siirretty kuntien katuverkkoihin kaduiksi sekä yksityisteiksi. Osittain erityisesti katuverkkoon liittyvät muutokset ovat olleet luonnollisia esimerkiksi asemakaavoitetun alueen laajentuessa, mutta monesti päätös on ollut yksipuolinen ja johtunut väyläviranomaisen halusta luopua vähän liikennöityjen teiden kunnossapitovastuusta. Muutokset on toteutettu lain mukaisesti tiesuunnitelmaa käyttäen.

Arviomuistiossa todetaan, että luokittelupäätös ei aiheuta suoria oikeusvoimaisia vaikutuksia yksilöihin. On kuitenkin huomattava, että teiden toiminnallisella luokituksella on merkitystä esimerkiksi yksityistie- tai kiinteistöliittymien liittymälupien myöntämisessä. Mikäli vielä pääväyläasetuksen mukaisista teistä ja TEN-T -verkon teistä muodostetaan tulevaisuudessa oma toiminnallinen luokka tavoitetilamäärittäytäkseen, tulee se vaikuttamaan kunnan maankäyttömahdollisuuksiin ja maanomistajan kiinteistöjen hyödyntämismahdollisuuksiin ja sitä kautta maan arvoon. Muistiossa ei oteta kantaa, voiko tiesuunnitelman kautta tapahtuvan tieluokitusmuutoksen perusteella muodostua maanomistajalle mahdollisuutta hakea esimerkiksi haitankorvauksia toisin kuin nyt.

### Mitä mieltä olette esitetystä suunnitelmasta toiminnallisen luokituksen päivityksen toteuttamiseksi?

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää arviomuistiota siitä, että maakunnallisen liikennejärjestelmätöön rooli tunnustetaan teiden toiminnallisten muutosten valmistelussa. Liikennejärjestelmäsuunnitelmat ovat ainakin pohjalaismaakunnissa hyvin ajan tasalla ja maakunnilla on sitä kautta valmius kommentoida toiminnallisen luokituksen kehittämistä alueidensa näkökulmasta. Koska varsinkin valta- ja kantatiet ulottuvat yleensä myös muiden maakuntien alueille, alueiden yhteistyön tarve korostuu.

Tavoite teiden toiminnallisten luokkien muutoksiin on useissa maakunnissa liikennejärjestelmäsuunnitelmien ohella huomioitu myös maakuntakaavassa. Jatkoselvittelyä vaatii maakuntakaavan merkintöjen juridinen suhde tiesuunnitelmilla tehtäviin muutoksiin.

Arviomuistiossa on tunnustettu luokitusten haasteet ja erityisesti pääväyläverkon asetuksen mukaisten teiden, TEN-T -väylien sekä Eurooppateiden liittäminen osaksi tieluokitusta. Nyt kyseisten luokitusten merkitys liittyy pääsääntöisesti teiden kehittämiseen, kun toiminnallisella luokituksella on vaikutuksia myös teiden kunnossapitoon. Teiden kunnossapitoluokitus on kytköksissä lähinnä tien liikennemääriin. Monitahoinen luokitus aiheuttaa toisinaan hämmennystä ja sekaannuksia sekä perusteettomia toiveita ja pelkoja esimerkiksi tieluokituksen muutoksien vaikutuksista.

Etelä-Pohjanmaan liitto edellyttää, että teiden toiminnallisessa luokittelussa huomioidaan jatkossa alueellinen tasa-arvo ja tieverkon kattavuus. Nykyinen valtatie-,

kantatie-, seututie- ja yhdystieverkko on kattavuudeltaan riittävä, eikä sitä tule supistaa, koska se on mm. alkutuotannon kuljetusketjujen kannalta välttämätön. Pääväyläasetuksen mukaiseen tieverkkoon jäi aukko erityisesti maan keskiosien poikittaisyhteyksissä. Tavoitellusta verkosta muodostui lähinnä Helsinkikeskeinen oksisto. Lisäksi verkkoon jäi ns. epäjatkuvuuskohtia, jotka aiheuttavat erityisesti valtatie 3 Jalasjärvi-Laihia -osuudella erikoisen tilanteen: tieosuus on valtatie, Eurooppatie E12 sekä TEN-T -kattavan verkon tie, mutta ei pääväyläverkon osa.

Varsinaisten vaikutusten lisäksi toiminnallisella luokituksella on myös epäsuoria vaikutuksia. Vaikka toiminnallisen luokituksen liikenteen ohjausvaikutus on vähentynyt navigointisovellusten myötä, teiden vakiintuneella numeroinnilla on kuitenkin merkitystä erityisesti alueen asukkaille ja toimijoille. Paikallistuntemus nojaa monesti tieverkkoon ja sen numerointiin, siksi koko toiminnallisen luokituksen ja teiden numeroinnin muuttamiseen ei tulisi kevein perustein lähteä alueilla eikä valtakunnallisesti.

Etelä-Pohjanmaalla nousseet toiveet koskevat lähinnä toiminnallisen luokituksen päivittämistä kantateista valtateiksi. Erityisesti kantatien 63 luokan päivittämistä valtatieksi on esitetty vuosien mittaan useasti. Lisäksi ns. Sinisen tien luokitusta on esitetty nostettavaksi valtatieksi koko matkaltaan. Etelä-Pohjanmaan alueella Sininen tie on valtatie 16, mutta tie jatkuu Kyyjärveltä itään kantatienä. Kuten muistiossa todetaan, moni tie ei vastaa tasoltaan tai kunnoltaan toiminnallisen luokituksen vaatimuksia. Johtopäätös ei saa olla, että kyseisten teiden luokitusta muutetaan vastaamaan heikompa asiantilaa vaan se, että tie kunnostetaan luokkansa mukaiseen tasoon. Tästä yksi maakunnan räikeimmistä esimerkeistä on valtatie 18, joka ei Seinäjoelta itään ole valtatie tasoinen väylä kuin osittain. Asiaan on viimein myös Väyläviraston ja ELY-keskuksen toimesta herätty ja esiselvitykset yhteysvälin puutteista saadaan valmiiksi tänä vuonna.

Etelä-Pohjanmaan liitto esittää huolensa siitä, että teiden kunnossapitoon ja parantamiseen varatut määrärahat eivät vastaa tieverkon tarpeita ja erityisesti alemman asteisen tieverkon teiden (seutu- ja yhdystiet) kunto rapistuu vauhdilla. Teiden toiminnallinen luokitus ei saa ohjata rahoitusta vain suurimpien väylien kunnossapitoon ja kehittämiseen. Rahoituksen haasteisiin tulee paneutua seuraavan Liikenne12- suunnitelman valmistelussa. Valtion tieverkon supistamisen kautta rahoitusvastuun siirtäminen kunnille ja yksityisille ei ole kestävä ratkaisu.

Etelä-Pohjanmaan liitto tulee osallistumaan jatkotyöhön ja kommentoimaan tavoitteita prosessin aikana tarkemmin

ETELÄ-POHJANMAAN MAAKUNTAHALLITUS